

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 5. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 9. січня 1943.

No. 5. Jersey City, N. J., Saturday, January 9, 1943. VOL LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

ПОТЯ ЦЕНТИВ за границями Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

През. Рузвелт Заповідає Повну Перемогу і Життя без Нужди для Кожного

Отвираючи наради 78. конгресу президент Рузвелт запевнив представників обидвох палат конгресу як і щільний американський народ, що Об'єднані Держави віднесуть цілком певно цілковиту перемогу над державами „Осі“, роззброять Німеччину, Італію та Японію, заведуть тривалий мир у світі та розторощать філософію тих режимів, що довели до теперішньої світової катастрофи. Промова президента, яку переривано оплесками 45 разів, була виголошена без усякої внутрішньої полеміки в наскрізь

лагіднім тоні, взиваючи цілу націю до дальших згідливих зусиль. Вона викликала не тільки між послами, як демократами так і республіканцями, але в цілому краю незвичайне вражіння. Особливо широко коментують те, що президент запевнив, що наступлять ще дальші соціальні реформи, що охоронять життя кожного американця від нужди і то „від колиски до гробової дошки“. Президентові справлено на початку промови і по її виголошенню велику овацію.

ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ВІДСТУПУ З СОВЕТСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

ОНА подає, що московська радіовисилня передала вістку, що німці приготворяють в Польщі місце, в яке перевозитимуть зі сходу німецьких і голандських колоністів та легко ранених німецьких воєнків. Це „безпечне місце“ має бути десь в західній Польщі. Воно має тягнутися від німецької границі через Карпати аж до Мадярщини. Кажуть, що має бути довге на сто миль. Німецька влада вже виганяє з тих околиць польське населення в світ з голими руками. Чоловіків німці висилають на фронт до примусової праці, а жінок і дітей пакують в концентраційні табори в краківському районі.

РОЗВ'ЯЖЕ „НАРОДОВУ РАДУ“ В ЛОНДОНІ

ОНА подає, що в польських колах у Лондоні ходить чутка, що як генерал Сікорські поверне з Америки, то розв'яже польську „Народову Раду“, бо вона складається з реакційних елементів, які Польщі більше шкодять ніж допомагають.

МАЄ ЧОТИРЬОХ СИНІВ В АРМІЇ

Нам пишуть, що о. Д. Микитяк має чотирьох синів, що вступили до Американської Армії. Володимир є на інженірській техніці, Андрій є сержантом у летенстві, а тепер зайнятий в канцелярії, Григорій є офіцером в Гаваях, а наймолодший Мирон є при військовій поліції. Сам о. Микитяк, як бувший австрійський воєнк, теж зголосився до військової служби як капелян і зівстав прийнятий. Але звільнений з причини старого віку, та залишено йому дану рангу, себто рангу капітана. Як теж надіслано йому з Вашингтону похвальне письмо за патріотизм і синів, що вступили до армії.

Підготовка Допомоги Повстанній Європі

На ту тему знову пише в „Громадському Голосі“ Л. Марголінова з Вашингтону. Вона стверджує, що „розмах розбудови буде кольосальний“, та що має охопити індустрію, рільництво, торговлю, медичну опіку, словом, все життя і тому ясно, що „тут буде співпрацювати безліч установ — державних і приватних, — щоб уможливити таку акцію“. Ось те треба мати на увазі, коли американські українці, а зокрема українське жіноцтво, думають брати участь у тій акції. В першу чергу треба думати, що до такої акції буде треба підготовки. Д. Марголінова подає щодо цього таке:

„Покищо тут є тільки один курс, що підготовляє персонал для Європи. Курс цей зветься: „TRAINING IN INTERNATIONAL ADMINISTRATION“, COLUMBIA UNIVERSITY. Від слухачів вимагається вища освіта. Цей курс дуже важний, бо з тих, що його відбудуть, уряд вибиратиме адміністраторів, що будуть вислані до Європи зараз по війні. Звичайно, варто би й українцям мати кількох учасників й учасниць того курсу. Рік підготовки, тобто наука й утримання, згідно з програмою колумбійського університету, коштує на цьому курсі найменше \$1,575“.

Пані Марголінова пропонує, що треба створити стипендії для українських учасників такого курсу „з тою умовою, що стипендисти малиб потім обов'язок їхати помагати при відбудові українських територій, як тіль-

НІМЦІ ЦОФАЮТЬСЯ В СОВЕТАХ НАД ДОНОМ І НА КАВКАЗІ

УРАЛЬ ЗАСТУПАЄ УКРАЇНУ

З того, що пише в советській „Правді“ Е. Ярославський про індустріялізацію Уралу і Західного Сибіру, видно, що ті земельні багатства, що є в Україні, а без яких ніби Росія не могла обійтись, знаходяться по недостатком на Уралі, що тепер заступає Советам цілком добре український Кривий Ріг і Донецький Басейн, що то знайшлися тепер під нацистівською окупацією. Советська Академія Наук працює тепер над розслідами, як можна використати Ураль на ще більші розміри. Замітне те, що майни в Уралі працюють добре між іншим і тому, що тамтуди перевезли велику частину українців, що працювали в майнах Донбасу. В одному з міст Уралу, як подає американський кореспондент, грає тепер вивакуваний з України Український Народний Театр.

Советські звідомлення доносять, що советські частини наводяться вже яких 75 миль від Ростова і далі наступають приспішеним темпом, щоб замкнути німцям відворот з Кавказу, де нацисти знайшлися в дуже скрутнім положенню і постійно відступають. Над Доном занято нових 12 сіл, а на Кавказі звільнено 40 осель.

НІМЕЧЧИНА ЗАВЕЛАСЯ НА УКРАЇНІ

Як пише Людвік Бергер у польським щоденнику „Нови Свят“, Німеччина грубо завелася в своїх сподіваннях, що Україна доставить їй подостатком таких харчів, як мяса й набілу. Фактом є, каже Бергер, що від переведення механізації рільничої управи Україна стала в неодній ділянці рільництва краєм дефіцитовим (з недобором). На доказ цього твердження наводять такі цифри: підчас коли Україна в 1914. році мала 9 мільонів штук рогатої худоби, то Україна в 1939. році мала її неспівна 5 мільонів штук. Овесь у 1914. році мала 6 мільонів, у 1939. році 2 мільони. В останнім часі в звязку з перевезенням „кутаків“ з України на Сибір, емігрував, каже він, з України на захід і худоба.

ПОЛЬЩА ДОМАГАЄТЬСЯ СХІДНІХ ПРУС

Володислав Рачкевіч, президент Польщі на вигнання, заявив у своїм новорічнім посланню, що те, що версайський мир залишив „клин німецької агресивності, себто Східні Пруси“, було причиною ослаблення Польщі. І тому „сусіди Німеччини мусять тепер дістати ліпші стратегічні границі“. Іншими словами: Східні Пруси повинні бути прилучені до Польщі. Замітне, що през. Рачкевіч нічого не згадав за — східні границі Польщі.

УКРАЇНЕЦЬ — СТЕЙТОВИМ СЕНАТОРОМ

Іван С. Гонас, американський українець з Савт Бенд, Індіана, що вже другим наворотом зівстав вибраний в Індіані представником до вищої палати Стейтової Генеральної Асемблеї, себто є стейтовим сенатором, зівстав ще вибраний теж і головою демократичної групи в тій вищій стейтової палаті.

TO KEEP ABBEAST OF WHAT IS HAPPENING AMONG UKRAINIAN AMERICANS READ THE UKRAINIAN WEEKLY

LIBRARY OF CONGRESS WASHINGTON D. C.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ПАКТУ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ

Підчас своєї ново-річної конференції з представниками преси президент Рузвельт пригадав американцям на припадаючу на той день річницю пакту Обєднаних Держав, даючи при тому побіжний огляд ситуації від того часу та кидаючи оком у майбутнє.

Пригадав передусім, що коли рік тому 26 держав підписало в Вашингтоні пакт, ситуація для них виглядала справді загрозливою. Не дивлячися на те, підписуючі держави вірили, що зв'язані спільними ідеалами й вірою, вони зможуть переломити могутніх ворогів. З віри, що всяка агресія, ломання умов, розмисне дикунство має бути безпощадно зломане, виросла найбільша коаліція держав історії, оживлена вірою в силу освячених засад життя, свободи й стремління до щастя. Ця коаліція вже добилася поважних доспівів, які найкраще ілюструє це, що Обєднані Держави від дефензиви перейшли до офензиви.

Кидаючи оком у майбутнє, президент Рузвельт сказав, що в цій війні альянти є свідомі пекучої кінечности планувати те,

що має наступити, та продовжати й в мирний час спільні зусилля, котрі дають перемогу в війні. Обєднані Держави тепер, за словами президента Рузвельта, переконані, що удержання й захоронення мира є найбільше живучою кінечністю життя всіх держав разом і кожної зокрема.

Президент Рузвельт представляє собі наше завдання як потрібне: поперше, треба розбити теперішній бандитський напад на цивілізацію; подруге, зорганізувати відносини між державами так, аби сили варварства вже більше не могли вирватися наверх; потретє, співпрацювати для покороистування овочами цивілізації в мирі й свободі.

З ГОЛОСІВ ПРО УКРАЇНУ**I.**

Дня 30. грудня м. р. дав в Колюмбійськiм Університеті доклад на тему „Росія і слов'яни“ сер Бернард Перс (SIR BERNARD PARES OF THE UNIVERSITY OF LONDON), якого вважають „найкращим знавцем слов'янського питання в цілiм англо-саксонськiм світі“. Ось так представлено 75-літнього професора. У своїм докладі звер-

нув він, між іншим, увагу на ту велику роль, яку відгравала Україна в минулому і яку далі відграє. Казав, що вона намагалась за Козаччини добути повну самостійність, але це їй не вдалось і добула від Росії за Хмельницького те, що в даних обставинах можна було їй добути. Подібне, казав професор, повторилось і підчас минулої світової війни і по ній. І є мало надії, казав професор, щоб настали щодо цього зміни в теперішньому часі, хоч Україна мусить дістати у всякому випадку більше автономних прав. Далі казав професор, що „Сталін є за незалежну Польщу і Чехословаччину“. Але в тому розумінню, що Польща не може рахувати на те, щоб дістала назад західно-українські і білоруські землі. Колиб вона з тим не погодилась і пішла за це воювати, то, казав професор, не можливо вимагати, щоб Англія стала по її боці, хоч як приязно відноситься до Польщі й її терпінь.

Замітне, що на докладі було багато учителів та учительок з каледжів та університетів, особливо поляків і росіян. Були теж деякі з політичного світа. Між іншим був теж і польський ге-

неральний консуль з Нью Йорку. Відчит був влаштований заходами Американського Товариства Учителів Слов'янських і Східно-Європейських Мов.

II.

Американський колюмніст Бовк Картер (BOAKE CARTER) присвятив одну з своїх колюмн питання „Чи дасть Росія українцям свободу?“. Він каже, що ще далі 99 і пів процента американців думає, що „Україна це російська провінція“, а так не є. Далі він підкреслює, що „мова України не є російським наріччям“, та що „Україна має стару історію та свою власну літературу та традицію“. При тому зазначає, що „Модерна Україна зродилась з крові Козацької Революції з 1648“. Згадавши коротко за поневолення України, автор стверджує, що по довгих терпіннях „50 мільонів людей України знову стали досвідчальним звірячим матеріалом в міжнародній школі людських вівісекцій“. Кінчить він тим, що Україна повинна стати по війні безсумнівно вільною і незалежною, „якщо Атлантийський Чартер має остати чесним документом з чесними на-

ВІДНОСИНИ МІЖ КИМ?

Як подає „Фрі Юроп“, дво-тижневий огляд інтернаціональних справ, що виходить у Лондоні та є присвячений передовсім польським справам, то вже появилася англійська книжка під нагол. „Східна православна церква в Польщі“, що її видав „Польський розслідний центр“. „Фрі Юроп“ додає від себе, що нова брошурка Польського Розслідного Центру є добре документованою працею одного історика. Знання історії православної церкви в Польщі є сущним для зрозуміння російсько-польських відносин. Увага помітна з огляду на факт, що подавляючу більшість вірних православної церкви в Польщі становлять українці.

ДО КОНЦЕНТРАЦІЙНОГО ТАБОРУ В СТАНИСЛАВОВІ

Нацистська влада починає будувати на загарбаних українських землях концентраційні табори. Це видно з того, що доносять з Амстердаму в Голандії, звідки нацисти вивезли до концентраційних таборів в Німеччині дві тисячі голандських офіцерів і підофіцерів, а тепер їх перевезли з Німеччини до концентраційного табору в Станиславові в Галичині.

40 РОКІВ У КАНАДІ, А 50 У ЧИНІ

Таке треба сказати про ігумена Отців Василіян у Канаді, яким є о. Созонт Дидик, що прибув до Канади в листопаді 1902 року. Він є тим, що на всеканадійському католицькому Соборі в Квебеку в 1909 році представив Апостольському Делегатові потребу окремого єпископа для українців-католиків в Канаді. Таким єпископом став вкінці Кир Никита Будка.

мірами“. Та Картер у те — сумнівається. І тому сумнівається, щоб Україна стала по війні незалежною, бо щоб таке могло статись, каже він, требаб англо-саксонському світові вимагати від Росії, щоб Україна стала вільною. А як Росія на те не згодиться, то требаб з нею за Україну воювати. Через те і зрджуються згадані сумніви автора.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає всім членам і членам до вимога, що на річних зборах 2. січня одобрено той самий уряд, що був у 1942 році і що збори неренесено з третьої неділі на другу неділю по першій кожного місяця. Перші місячні збори відбудуться в неділю, 10. січня, пополудні, в галі У. Н. Дому, 279 King's Highway West. Уряд просить, щоби по можливості всі члени сходились на збори і там платили свої місячні вкладки. — За уряд: Юрій Гоголь, предс.; Іван Сендзік, кас.; Петро Дудко, секр., P. O. Box 43, Southport, Conn. Tel. Fair 9-2078.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідства.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00

ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК

ВИРІБНИК і ПРОДАВЕЦЬ

МЕБЛІВ

GRAND CIRCLE
UPHOLSTERING CO., Inc.
2469 WEBSTER AVENUE

Near 188th St.

BRONX, N. Y.

Telephone: FOrdham 5-4666.

Має на складі РІЖНІ МЕБЛІ доброї якості, по дешевій ціні.

МИРОН ЛИТВИН і СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

383 Morris Avenue,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ і В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

і вище

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ і ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646